

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	20278 - Art Modern i Contemporani a les Illes Balears / 1
Titulació	Grau d'Història de l'Art (Pla 2014) - Quart curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Andreu Josep Villalonga Vidal <i>Responsable</i> andreu.villalonga@uib.es	14:00	15:00	Dimarts	10/09/2019	19/12/2019	BB21
	14:00	15:00	Dijous	10/09/2019	19/12/2019	BB21
	09:30	10:30	Dilluns	13/01/2020	13/02/2020	bb21
	14:00	15:00	Dilluns	17/02/2020	01/06/2020	BB21
	09:30	10:30	Dilluns	08/06/2020	20/07/2020	Bb21

Contextualització

Anàlisi de l'Art de les Edats Moderna i Contemporània a les Illes Balears, centrada bàsicament en els discursos regionals des del segle XVI.

Requisits

No hi ha requisits obligatoris

Recomanables

Encara que no s'hagin indicat requisits essencials sí que es recomanable, donada l'especificitat de l'assignatura, haver cursat "20293. Art moderna Espanya" i "20297. Art dels segles XIX i XX a Espanya" abans de fer aquesta assignatura.

Competències

Específiques

- * CE1 – Competències fonamentals (coneixement disciplinari). Consciència crítica de les coordenades de l'espai i el temps (diacronia i sincronia), i dels límits i interrelacions geogràfiques i culturals a la Història de l'Art.

Guia docent

- * CE6 – Competències fonamentals (coneixement disciplinari). Coneixement sistemàtic i integrat del fet artístic: distints llenguatges, procediments i tècniques de la producció artística al llarg de la història. Teoria i pensament estètic.
- * CE3 – Competències fonamentals (coneixement disciplinari). Visió diacrònica regional i completa dels fenòmens artístics territorials

Genèriques

- * CG1 – Capacitat d'anàlisi dels coneixements lligats als mòduls, matèries i assignatures pròpies del títol.
- * CG3 – Capacitat per a treballar de forma autònoma i en equip en l'àrea d'estudi de la història de l'art.
- * CG6 – Capacitat de reconèixer la creativitat i els valors estètics.

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

1. Art de l'Edat Moderna

1.1. Art del Renaixement

L'arribada de l'humanisme. El paper promotor de l'església i la Cort. L'arquitectura: el palau i l'església, pervivències medievals. Les arts plàstiques: Ferrando de Coca, Joan de Salas, El López, Gaspar Oms. La qüestió del Manierisme.

1.2. Art del Barroc

La festa com a expressió artística. De l'art de picapedrer de Josep Gelabert. El treball artístic: evolució corporativa. El paper de la contrareforma: La influència del pare Nadal. L'evolució de l'arquitectura civil. L'arquitectura religiosa: pervivències tradicionals i noves concepcions, l'espai devocional. La portada del temple barroc i les seves tipologies. Els retaules: tipologies i evolució estilística. Els escultors: de Jaume Blanquer a Pere Joan Obrador. La pintura: Miquel Bestard, Guillem Mesquida.

2. Art de l'Edat Contemporània

2.1. Art del segle XIX

L'època del neoclassicisme: L'escola de Nobles Arts de la SEMAP. La renovació arquitectònica. La pintura: gèneres pictòrics. Adrià Ferran i l'escultura neoclàssica. L'historicisme medieval i la transformació del classicisme. Arquitectes i mestres d'obres: Bartomeu Ferrà, Pere d'Alcàntara Peña i Antoni Sureda. El panorama pictòric: d'Agustí Buades a Ricard Anckermann.

2.2. Art del segle XX

El modernisme: Antoni Gaudí i Mallorca. L'activitat dels arquitectes municipals: Bennazar i Aleñar. La pintura de paisatge: Rusiñol, Mir, Degouve de Nuncques i Gelabert. L'escultura: Llorenç Rosselló. Propostes urbanístiques: projecte i desenvolupament de l'eixample de Palma. L'arquitectura regionalista i racionalista. Els grups d'artistes: del Deu del

Guia docent

Teix a Tago. La transformació plàstica dels anys setanta. El descobriment de Miró. La Nova plàstica.

Metodologia docent

Activitats de treball presencial (2,4 crèdits, 60 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Classes magistrals	Grup gran (G)	El professor exposarà a classe els fonaments teòrics que articulen les diferents unitats didàctiques amb el suport de presentacions de powerpoint.	29
Classes pràctiques	Itineraris artístics	Grup gran (G)	Al llarg del curs es duran a terme tot un seguit de visites que, dirigides pel professor, apropiaran l'alumnat a alguns dels exemples més destacats del patrimoni artístic de les Èpoques Moderna i Contemporània de Mallorca (no es preveuen visites a la resta d'illes). La planificació de les sortides es farà a través de Campus Extens. En qualsevol cas, i per qüestions d'organització, les visites seran en horari de dematí i a partir de les 10:00h. Amb independència del que indiqui l'horari oficial de l'assignatura. A més a més, quan la naturalesa de la visita ho requereixi, es realitzarà en grup mitjà.	29
Avaluació	Examen final	Grup gran (G)	Realització d'un examen escrit sobre la matèria explicada a les sessions teòriques a l'aula i a les visites.	2

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (3,6 crèdits, 90 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Preparació de la matèria	L'alumnat ha de dedicar el temps necessari a estudiar i preparar le carpetes d'aprenentatge, estructurant i integrant els continguts pràctics desenvolupats a les visites dins el marc teòric i conceptual desenvolupat a l'aula a través de les sessions teòriques, amb el suport de material bibliogràfic.	90

Guia docent

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Classes magistrals

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Carpeta d'aprenentatge (recuperable)
Descripció	El professor exposarà a classe els fonaments teòrics que articulen les diferents unitats didàctiques amb el suport de presentacions de powerpoint.
Criteris d'avaluació	Elaboració d'un dossier que inclogui un esquema dels continguts temàtics desenvolupats al llarg del curs (tant a les classes teòriques com a les sessions pràctiques), amb incorporació, si escau, de les referències bibliogràfiques i dels materials didàctics disponibles a través de Campus Extens que l'alumne ha emprat per preparar l'assignatura.

Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari B

Itineraris artístics

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Carpeta d'aprenentatge (recuperable)
Descripció	Al llarg del curs es duran a terme tot un seguit de visites que, dirigides pel professor, aproparan l'alumnat a alguns dels exemples més destacats del patrimoni artístic de les Èpoques Moderna i Contemporània de Mallorca (no es preveuen visites a la resta d'illes). La planificació de les sortides es farà a través de Campus Extens. En qualsevol cas, i per qüestions d'organització, les visites seran en horari de dematí i a partir de les 10:00h. Amb independència del que indiqui l'horari oficial de l'assignatura. A més a més, quan la naturalesa de la visita ho requereixi, es realitzarà en grup mitjà.
Criteris d'avaluació	L'ampliació dels continguts de la carpeta d'aprenentatge amb referències bibliogràfiques pot comportar una millora de la qualificació de fins a dos punts.

Percentatge de la qualificació final: 20% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 20% per a l'itinerari B

Guia docent

Examen final

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Altres procediments (recuperable)
Descripció	Realització d'un examen escrit sobre la matèria explicada a les sessions teòriques a l'aula i a les visites.
Criteris d'avaluació	L'examen constarà de dues diapositives, sense preguntes específiques. Que s'hauran de respondre en un temps limitat. S'haurà d'identificar la imatge i situar-la cronològicament de manera tan precisa com sigui possible. Aquesta part de la resposta (identificació i cronologia) és obligatòria, deixar-la en blanc o donar una resposta errònia comportarà la qualificació de 0 per aquesta diapositiva. Acte seguit, s'haurà d'elaborar un tema teòric lliure vinculat a la imatge projectada. Serà avaluat en funció de l'assoliment demostrat de les competències pròpies de l'assignatura. Puntuació de cada diapositiva: 1.5 punts. Per respondre a l'examen l'alumne podrà fer servir la carpeta d'aprenentatge que hagi elaborat al llarg del curs i/o la bibliografia que consideri adequada.

Percentatge de la qualificació final: 30% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 30% per a l'itinerari B

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Bibliografia bàsica

- CARBONELL, M. *Art de cisell i de relleu*. Olañeta. Palma. 2002.
- DDAA. *Gran Enciclopedia de la Pintura i l'escultura a les Balears*. Promomallorca. Palma. 1996.
- GAMBÚS, M. /BARCELÓ, P. *Les arts a Mallorca entre els Àustries i els Borbons. Llibre de cartes i exàmens del col·legi de pintors i escultors començant 1659 fins a 1724*. Lleonard Muntaner editor. Palma. 2014.
- PERELLÓ, Mª A. *Esglésies dels segles XVII i XVIII a Ciutat de Mallorca*. Moll. Palma. 1985.
- SEGUÍ, M. *Arquitectura contemporànea en Mallorca (1900-1940)*. UIB. COAB. Palma. 1990

Bibliografia complementària

- ALENYAR, M. *La pintura moderna a Mallorca (1830-1970)*. Ajuntament. Palma. 1996
- BROTONS, M.M. *Escultures de Palma*. El far. Palma. 2000.
- CANTARELLAS, C. "La intervenció del arquitecto Peyronnet en la catedral de Palma". *Mayurka* n° 10. 1975. Pp 185-212
- CANTARELLAS, C. *La arquitectura mallorquina de la ilustración a la restauracion*. IdEB. Palma. 1981.
- DD AA *Esglésies d'Eivissa i Formentera*. Mediterrània Eivissa. Eivissa. 2003
- DD AA *Menorca*. Guia d'arquitectura. Col·legi oficial d'arquitectes de les Balears. 1998
- DD AA *Palma*. Guia d'arquitectura. Col·legi oficial d'arquitectes de les Balears. 1997
- DD AA. *Ajuntament de Palma. Història, arquitectura i ciutat*. Ajuntament. Palma. 1998.
- DD AA. *La Seu de Mallorca*. Olañeta. Palma. 1995.
- DDAA. *Aproximació a l'Avantguarda a Mallorca 1959-1982*. Govern Balear. Palma. 1996
- DDAA. *Gran Enciclopedia de la Pintura i l'escultura a les Balears*. Promomallorca. Palma. 1996.
- DDAA. *Vertaderes traces de l'art de picapedrer de Josep Gelabert*. EdicionsUIB. Palma. 2014.
- FURIÓ, A. *Diccionario histórico de los ilustres profesores de Bellas Artes en Mallorca*. Ed. Mallorquina de Francisco Pons. Palma. 1946
- GAMBÚS, M. "El escultor aragonés Juan de Salas y la introducción del Renacimiento en Mallorca". *IX coloquios de arte aragonés*. Caspe. 1995
- GAMBÚS, M. "La ciutat de Palma com a escenografia festiva en el segle XVII". *El Barroc català*. Quadrens crema. 1987. Pp 379-394.
- GAMBÚS, M. *El manierismo en el arte mallorquín. Siglos XVI y XVII*. Tesis doctoral/microficha 78. Universitat de les illes Balears. Palma (1987) 1998.

Guia docent

- GAMBÚS, M. La catedral de Mallorca és el document. La reforma de Gaudí cent anys després. Les fonts de la reforma. Publicacions catedral de Mallorca. Palma. 2015.
- GAMBÚS, M. (coord).La catedral de Mallorca és el document. La reforma de Gaudí cent anys després. Lectures de la reforma.Publicacions catedral de Mallorca. Palma. 2015.
- GAMBÚS, M./MASSANET, M. Itinerarios arquitectónicos de las Islas Baleares. Conselleria d'Educació i Cultura. Palma. 1987
- GAMBÚS, M./VILLALONGA, A.J. "La recepción del modelo clásico en Mallorca. El oficio de escultor y la arquitectura (siglos XVI y XVII)". Ars Longa, N° 21. 2012. pp 183-196.
- LLOMPART, G./ PALOU, J. M^a./ PARDO, J. M^a. Els López dins la pintura del segle XVI a Mallorca. Sa Nostra. Palma. 1988.
- MURRAY, G./ LLABRÉS, J./ PASCUAL, A. Conventos y monasterios de Mallorca. Historia, arte y cultura. Olañeta. Palma. 1992.
- PERELLÓ, Mª A. Esglésies dels segles XVII i XVIII a Ciutat de Mallorca. Moll. Palma. 1985.
- PONS, M. "Pintura y escultura". Cien años de la historia de Baleares. Salvat. Estella. 1982.
- SABATER, G. La pintura contemporánea en Mallorca. Del impresionismo a nuestros días. Cort. Palma. 1972
- SABATER, T. "La introducción del lenguaje pictórico renacentista en Mallorca". Estudis Balearics. Nums 29-30. 1989.
- SEBASTIÁN, S./ ALONSO, A. Arquitectura mallorquina moderna y contemporánea. Estudi General Lul.lià. Palma. 1973.
- SEGUÍ AZNAR, Miguel, Arquitectura contemporánea en Mallorca (1900-1947), Universitat de les Illes Balears i Col·legi d'Arquitectes de les Balears, Palma, 1990.
- SEGUÍ, M. "Arquitectura". Cien años de la historia de Baleares. Salvat. Estella. 1982
- SEGUÍ, M. / MURRAY, D. El modernismo y su tiempo. Arquitectura y decoración en las islas. Olañeta. Palma. 1989
- VILLALONGA, A.J./FIOL, G., "El convent i les pintures murals del Socors de Ciutadella. Aportacions documentals per a la seva conservació". Randa n^a 63. 2009. Pp 5-18.

Altres recursos

Aquesta assignatura disposa d'un espai virtual, a l'aula digital. En aquesta plataforma educativa es posa a l'abast dels estudiants materials o recursos per facilitar la comprensió dels continguts (per exemple: articles, enllaços a documents, presentacions de l'assignatura, carpetes amb fotos de les visites...), i tota la informació necessària per al desenvolupament i organització de les pràctiques.

